

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-krat 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Gorenjski kmetje!

Naprošeni smo in objavljamo:

V resnih časih živimo, v časih boja za obstanek, v času stanovskega združevanja.

Dan za dnevom se vidi čim jasnejše, da mora biti kmet na kmeta vedno bolj navezan in oprt, da je treba samo kmečke kot stanovske organizacije.

V kmečkih srcih se mora ukoreniniti le organizacija, združenje kmeta kot stan, kateri naj samostojno nastopa.

Kmet je danes že sam dovolj pameten, ni mu treba varuhov in jerobov, vladati se bode znal sam najbolje. Če zna kmet sam plačevati davke in nositi puško, mora imeti besedo v javnih zastopih.

To uvažujejo dosedanje stranke. Vendar znajo zasukati celo stvar tako prefrigano, da izbero nekaj moči iz ljudstva, ki so pa taki duševni reveži in strahopetci, da si še kihni ne upajo, če jim kak voditelj tega ne dovoli. In kako tudi? Saj so se prodali za poslanske diete samopašnim voditeljem v mestih! Mislijo si, če sem tih in v miru, imam toliko in toliko dobička, sem poslušno orodje v rokah drugih; če pa zinem, precej je neumnost, ter se svet norčuje iz mene. Jasen dokaz temu je slovenska ljudska stranka.

Treba je pri nas stanovske revolucije, treba je našemu kmetu, da pride na edino pravo stališče, do pravega spoznanja: po številu

sem najmočnejši, kot stan sem podlaga vsem drugim stanovom. Brez kmeta bi ne bilo življenja, brez njegovih željev, brez njegovega potu bi se iz zemlje ne dobilo potrebnih pridelkov za prehranitev človeštva.

Iz tega sledi, da mora biti kmet samostojno, stanovsko združen, stanovsko organiziran, brez duhovskih, brez advokatskih pijavk.

Tako je jasno, da kmet ne potrebuje ne liberalizma, ne klerikalizma, pač pa potrebuje

Samostojne stanovske kmečke organizacije

Samostojne kmečke stranke, katera bi morala biti delavna, previdna, znati bi morala izrabljati sebi v prid politični položaj, ubrati bi morala prave strune, t. j. pravo trezno taktiko.

Take stranke potrebujemo na Gorenjskem.

Seveda ni potreba misliti, da bi kar čez noč preobrnili sedanji koristolovski politični sistem.

Zato se je treba za časa pripraviti, za časa združiti, za časa utrditi.

Kakor mora kmet čakati skoro leto dni, ko vseje seme in ga zabrana v zemljo, predno spravi pridelek pod streho ter je med tem časom vedno v skrbeh, da ne pride kaka nesreča, ravno tako si moramo misliti ustanovitev, razvoj in končni ugodni cilj stanovske stranke.

Začeti je treba, seme se mora najprej posejati, zato je treba najprej jo ustanoviti. Vemo dobro, da bodo napadali nasprotniki

zdej od te, zdej od one strani kmete; da bodo oni, ki se kažejo ljudske prijatelje danes najsrditeljsi nje nasprotniki, a to ne sme plašiti kmeta, korakati mora za ciljem, za programom, po organizacijskem načrtu neustrašeno, da pride do končnega smotra.

Na vas je, gorenjski kmetje, da se zavzamete za to, da se porodi čimprej:

Gorenjska stanovska kmečka stranka!

Kako se voli v deželni zbor?

Dalje.

Volitev vodi volilna komisija, ki sestoji v skupini mest in trgov iz sedmih članov, in sicer iz župana volilnega kraja ali od njega postavljenega namestnika, treh občinskih odbornikov in pa treh članov, ki jih izvolijo ob pričetku te volitve navzoči volilci. V kmetški kuriji pa šteje volilna komisija pet članov, izmed katerih izvoli dva občinski zastop volilnega kraja, dva imenuje volilni komisar. Na ta način določeni štirje udje izvolijo z nadpolovično večino petega uda volilne komisije.

Vsaka volitev se mora izvršiti v navzočnosti volilnega komisarja, ki ga imenuje pristojno okrajno glavarstvo. Ako ni prišlo na volišče toliko volilcev, da bi se mogla sestaviti volilna komisija, tedaj prevzame vse posle volilne komisije volilni komisar.

PODLISTEK.

Zmešnjava na zmešnjavo.

Burka v petih dejanjih. Spisal A. Kotzebue; preložil Jos. Cimperman.

— K današnji predstavi v «Narodni čitalnici» v Kranju.

Po dolgem odmoru se odpro danes zvečer zopet Talijini brami «Kranjske čitalnice», in sicer se bo predstavljala A. Kotzebueva burka «Zmešnjava na zmešnjavo». V predpustu ni mnogo časa baviti se z resnimi stvarmi, prebavljati dolgovazne filozofije, razmotrivati te in one probleme in nazore. Zatorej je izbralo vodstvo dramatičnega odseka pristno glumo, hoteč s tem nuditi občinstvu, ne bogzna kakšen duševen užitek, pač pa večer, poln zabave in prisrčnega smehu. Saj je vsa igra prepletena s komičnimi nastopi in prizori začeni s starim hišnim očetom Borovskem do nočne straže. V naslednjem podajamo kratek obris dejanja:

V malem gradiču na deželi živi rodbina Borovska: Filip Robert Borovski, strašno zaspan človek, ki vedno dremlje, žena njegova prava Ksantipa, ki mu ne da nikjer pokoja; hči njuna Dragana, koketno mlado dekle, ki se je navžila v mestu višje vzgoje in je sedaj doma. Da ji ni dolg čas, povabila je mladega gizdalina Selicourja. V rodbini živi tudi še mladi netjak Šalko Dobrič, mladi, živahen človek, ki počenja vse mogoče šale. Oporoka njegovega očeta ga veže, da vzame Dragano za ženo, drugače izgubi tretjino premoženja. Toda Šalko se zaljubi v Gvozdenko, hčerko brata Filipa Borovskega, kojemu je soproga že rano umrla in ki je že 16 let v vojski. Ubogo dekle je,

in kjer je le mogoče, se ji očita, da jo imajo iz usmiljenja v hiši.

Prvi prizor nam kaže vse tri gospode speče. Vzbudi jih Dragana z bobnom in cela epistola se izlije na soproga, ki vedno spi. Vsi odidejo, ostane le Šalko in Gvozdenka ter speči Borovski. Šalko se zaplete v pogovor z netjakinjo in ji svetuje, naj si poišče drugo mesto.

Vrne se gospa Borovska in prigravarja soprogu, naj vendar vpliva na netjaka, da ta vzame Dragano. Polnoleten je danes, a prikriti mu to hočejo. Gospod Borovski konča vedno začete stavke svoje soproge, dokler ga ta ne spodi preganjat kokoši z vrta. Ko se vrne Gvozdenka, ji Šalko razodene svojo ljubezen ter odhiti.

V drugem dejanju prisopiha gospod Borovski, obložen s škatljami iz vrta, kjer je podil kure. Zaspal je; vsede se v naslanjač in ker mu je prostor pretrd, vzame iz škatlje lišp, podloži si ga pod glavo ter mirno zaspi. Tako ga preseneti soproga, ki izlije vso jezo nad nesrečnim soprogom in ga zapodi, da ji nese bolnega psička na solnce. Nato nastopita Dragana in Selicour ter se pogovarjata o bodoči sreči, ki jo čaka, ko bode Dragana Šalko soproga Dobričeva. Da bi pa ta nič ne zapazil, naj bi se Selicour dobričal Gvozdenki. Ta namen hoče doseči s pomočjo Šalka, ta pa sklene, da pošteno izplača mestnega gizdalina. Naroči naj poštni voz ter o polnoči pobegne z Gvozdenko. Veselo odide Selicour.

Nato nastopi gospa Borovska ter prinese Šalku ovoj, ki naj ga daruje Dragani. V sosednji sobi je, in gospa Borovska ga sili, naj ji odkrije svojo ljubezen, a ker je tudi Gvozdenka v Draganih sobi, naj jo pošlje na vrt po opico. Na videx se uda

Šalko, a mesto Gvozdenke odpošlje Dragano ter z dovoljenjem tetinim zaprosi za Gvozdenkino roko. Ginjena gre gospa Borovska po mladi par in ne zapazi zamenjave prej, dokler jih že ni blagoslovlila.

Trdno je teta sklenila, da odpravi nečakinjo iz hiše ter to tudi pove Šalku. Ta pa sklene sam pobegniti z njo. A speči stric mu je napoti. Hitro ga zbudi ter ga pripravi s svojem pripovedovanjem, da gori hiša, do tega, da stari debeluhar skoči skvzi okno. A sreča mu ni mila. Komaj hoče k Gvozdenki, že ga motijo gospa Borovska, Selicour in Dragana. A vse odpravi z zvijačo. Ko pove Gvozdenki svoj načrt, se ta odločno brani.

Nenadoma pride na obisk major Borovski, Gvozdenkin oče. Tudi njemu natvezi Šalko neresnico, da ni prav prišel. Da stanuje tu rodbina Trebušnik, ki je z Borovskim v sovraštvo. A major, ki je prisiljen tu prenočevati radi nevihte, hoče pobotati sovraštvo ter izve končno resnico.

Med tem je Šalko pripravil Selicourja do tega, da misli o polnoči odpeljati Gvozdenko, toda na mesto nje mu misli poslati Dragano. Ker pa se govori po gradu, da straži prababica, naj bi ji to pomagalo, da pride nemoteno skozi vrt. Svoji teti pa pove, da je zadremal in da se mu je prikazala prababica. Gospa hoče porabiti to priliko ter nasemijena kot duh pridobiti Šalka, da vzame Dragano. Ko odbije polnoč, prideta iz nasprotnih sob Dragana in gospa Borovska, obe v obleki prababice. Zagledavši se zakričita in zbežita nazaj.

Šalko je opazoval ves prizor pod mizo in je sedaj v zadregi, koga naj pošlje Selicourja v voz. Na srečo se prikaže stari Borovski, katerega je prebudilo kričanje. Hitro mu pove nečak, da ho-

Volitev se prične ob določeni uri brez ozira na število navzočih volilcev s tem, da se ustanovi volilna komisija, ki izvoli z relativno večino glasov izmed sebe predsednika, t. j. za predsednika je voljen tisti komisijski član, ki dobi največ glasov; po mestih in trgih, ki volijo v mestni skupini, je pa župan sam ali od njega postavljeni namestnik predsednik volilne komisije, torej ni treba voliti še posebej predsednika.

Predsednik volilne komisije mora volilce opozoriti na določbe, katere osebe smejo voliti v deželni zbor, dalje jim mora razložiti, kako se bodo oddajali in steli glasovi, ter jih pozvati, naj oddajo svoj glas po svobodnem prepričanju brez vseh samopridnih postranskih namenov tako, kakor mislijo po svoji najboljši vesti in vednosti, da je najkoristnejše za občno blaginjo.

Volilna komisija sklepa z večino glasov brez ozira na število glasujočih. Predsednik volilne komisije glasuje samo tedaj, kadar se glasovi enako razdele, ter v takem slučaju odloči s svojim glasom.

Volilna komisija sme odločevati o tem, ali sme kdo glasovati ali ne, le tedaj:

1. kadar se pokažejo pomisleki, ali je oseba, ki voli, res identična z osebo, vpisano v volilni imenik;

2. kadar nastane dvom, ali so veljavni ali neveljavni posamezni oddani glasovi;

3. kadar se pri volitvi ugovarja zoper volilno pravico kakšne v volilni imenik vpisane osebe.

Ako kdo ni vpisan v volilni imenik, ne sme voliti, tudi če je komisija prepričana, da je bil le pomotoma izpuščen iz volilnega imenika.

Če je kdo že oddal svoj glas, tedaj se ne more več ugovarjati zoper njegovo glasovanje.

Zoper odločbe volilne komisije ni dopuščena noben rekurz.

Pred začetkom glasovanja se mora volilna komisija prepričati o tem, ali je za vlaganje glasovnic določena volilna posoda prazna.

Glasovanje se pričinja s tem, da udje volilne komisije oddado vsak svojo glasovnico. Na to oddajo glasovnice drugi volilci in se morajo zato zglasiti pri volilni komisiji. Vsak volilec mora pokazati izkaznico, ko odda svojo glasovnico.

Konec prihodnjic.

O ustanovitvi glasbenih šol po Slovenskem.

(Predaval na V. skupščini «Zveze slovenskih pevskih društev» dne 29. grudnia l. l. učitelj V. Rus.)
Dalje.

Vprašanje nastane, kako in s kakimi sredstvi naj se poskuša oživotvoriti pri nas glasbene šole.

Čejo odvesti njegovo soprogo, in Borovski se pusti res pogovoriti ter gre v poštni voz čakati lopova. Teta, prepričana, da je res videla prababico in da ji je umreti po sedmih tednih, pove Šalku, da ga je prevarila in mu da tudi oporoko svojega očeta.

Ker je pa gospod Borovski kričal, ko se je odpeljala kočija, najame nočni stražar nekoliko jezdecov in ti vjamejo res voz in z njim tudi Selicourja. Obča zmesnjava nastane, ko pripoveduje nočni stražar te dogodke in vsi so mnjenja, da je bila Gvozdenka odpeljana, dokler se ne prikaže gospod Borovski, kojemu zakriva ženska čepica obraz. Prej že je Šalko zaprosil majorja roko svoje hčerke in ker ima tudi oporoko, ne zadržuje nič nju bodočo srečo.

Brodkovski odvetnik.

Slika iz sedanjega življenja moravskega.
Češki spisal Vaclav Beneš-Sumavský; poslovenil Avgust Petrič. Dalje.

Ko je plačal vozniku in mu pridal še lepo napitnino, se je dal doktor Mudri vesti do novega stanovanja, katerega je najel pri prvem obisku v mestu. Bilo je nekoliko korakov čez trg. Stanovanje, nahajajoče se v pritličju enonadstropne hiše, je obsegalo dve sobi za pisarno, vsprejemno in spalno sobo. Pohištvo je bilo novo, za pisarno je je dal izgotoviti pod Mudrovim nadzorstvom v Brodkovicah in za svoji sobi si je dal poslati vso opravo za precej drag denar iz Brna.

Ko je prehodil pisarniški sobi, v katerih so bile že postavljene omare za spise, mize in pulti, divan in nekoliko stolov, je stopil mladi odvetnik v svoje sobe. Na pragu ga je vsprejela sramežljivo Mudrova soproga, suhljata, koščena ženska, oble-

Morda se dozdeva marsikomu, da je vsa stvar jako komplicirana, ali pa vsaj združena z mnogimi, znabitimi celo z neizpeljivimi težkočami; pa temu ni tako.

Pota, kako to doseči, so lahko različna. Po mojem mnenju naj bi se uredilo tako le:

Kjer so ugodna tla za ustanovitev glasbene šole, tam naj bi se osnoval pripravljalni odbor, ki naj bi poskrbel za predpriprave. Pri sestavi takega odbora naj bi se mislilo najprej, da bi bil izključno samo šolski zavod. Vanj naj bi se poklicalo osebe, ki imajo smisel in veselje za napredek domače glasbe, pa naj pripada dotični tej ali oni politični stranki. Eventuelno naj bi bil v ta odbor tudi damam prost vstop. Vsaka politika pa bi morala biti izključena.

Če že ne bi šla inicijativa iz ondotnega pevskega zbora, ki je morebiti celo član «Zveze slovenskih pevskih društev», pa naj bi isto pevsko društvo po vsej svoji možnosti podpiralo ustanovitev takega glasbenega zavoda. Bodisi, da se imenuje tak navod glasbeno društvo ali pa glasbena šola, na vsak način bi moral biti podružnica «Glasbene Matice» v Ljubljani.

To že zategadelj, ker ima «Glasbena Matica» od svojega početka enak namen, še bolj pa zaradi podpor, katerih bi bila novo ustanovljena podružnica tem preje vsesiransko deležna. Iz tega pa bi izvirale seveda tudi druge obveznosti. Pravico potrjenja rednih in pomočnih glasbenih učiteljev, učnega načrta, učne tvarine, učil, natančnega izkaza vsakoletnega društvenega delovanja in sploh vrhovno nadzorstvo nad upravo, naj bi si pridržala «Glasbena Matica» v Ljubljani.

Kar se predmetov tiče, naj bi se poučevalo: I. Glasbena teorija. Splošna glasbena teorija, sčasoma tudi harmonija. Pouk v kontrapunktu in kompoziciji bi moral v manjših mestih seveda popolnoma odpasti. II. Petje. 1. Zborovo petje a) za deške in dekliske glasove ali takozvani «šolski zbor»; b) za moške glasove ali takozvani «Dijaški zbor»; c) morebitne skupne vaje v mešanem zboru. 2. Solopetje. Spočetka ne, pač pa morda v poznejših letih. III. Pouk na klavirju. IV. Pouk na violini. Pouk na drugih instrumentih naj bi bil le tedaj, če je na razpolago brez večjih stroškov kakšen izšolan godbenik in če se zglesi za dotično godalo ali pihalo dovolj gojencev. V. Skupne vaje. 1. Čveteroročne za klavir. 2. Za dva klavirja. 3. Za klavir in gosli. 4. Za klavir in samospjev. 5. Za klavir in zbor. 6. Za klavir, gosli in petje. 7. Za mali orkester. Slednje in morda kaj izmed prejšnjih točk samo sčasoma in še to pogojno.

Nastavljanje učitelja za glasbeno teorijo in za petje, bi ne delalo posebnih ovir. Med učiteljstvom

čena napol mestno, napol kmečko, ki je še v zadnjem trenutku v mraku brisala prah z novega svetlečega se pohištva. Mehke preproge so dušile korake, težki zastori v oknih so delali prijetno temo, v zrcalu pa, ki se je raztezalo od preproge skoro do stropa samega, se je zrcalila vsa soba. Stene, ki so bile preoblečene s tapetami najnovejšega vzorca, krasna svetilka iz kristalnega stekla, ki je visela od stropa, velika ura nihalnica, ki je tikala enakomerno in resno na steni, elegantna oprava iz orehovega lesa — vse je pričalo da ima mladi odvetnik okus in da ni varčeval z denarjem, da napravi z opravo svojega stanovanja dober vtis.

Če bi ga zdaj videli njegovi starši! To je bila prva njegova misel. Ah, kako veselje bi imeli! Njegov oče je bil pošten mizar v malem mestecu na moravskem vzhodu. Celó življenje se je ubijal, a dobra mamica si ni upala niti do sitega se najesti, tako je varčevala, le da bi mogel sin dovršiti študije. Edini jim je ostal kot najmlajši izmed štirih otrok in zato so prenesli nanj vso svojo ljubezen. Oče, star patrijot iz osemindesetega leta, je kar komaj čakal, da postane sin odvetnik in da se postavi v vrsto narodnih bojevnikov! Revež žalibog ni dočkal tega, in tudi njegova mamica je šla brzo za njim v večnost. Vendar so zapustili svojemu edincu toliko, da je mogel brezskrbno dokončati svoje študije in da mu je ostalo sedaj še denarja za krasno ureditev domačije.

Ogledoval se je sedaj zadovoljno, se smehljuje po svojih sobah, in ko je našel Mudrova žena luč v spalni sobi, se je vrgel mladi doktor na divan z vso težo, da so zazveneli zmeti, in utrujen od pota se je začel raztezati in zdehavati,

ondotne šole je gotovo vsaj eden docela več po- učevanju v teh predmetih. Zrelostno spričevalo in izpit učne usposobljenosti ga že usposabljata, da bi določeno učno tvarino tudi metodično pravilno obravnaval; če pa je še vrhutega spreten muzik, ne more biti proti temu pomislekov. Ako bi pa slučajno ne bil nameščen tam tak učitelj, izposluje se lahko potom prošnje od c. kr. deželnega šolskega sveta, da nastavi ta tamkaj v slučaju izpraznjenega učnega mesta, v to usposobljenega učitelja. Če so še nedavno razpisavali učiteljske službe, do katerih so imeli prednost isti, ki so bili izurjeni v orglanju; če imajo še dandanes mnogokrat prednost na izpraznjena učiteljska mesta prosilci, ki so dobri in uporabni risarji, da poučujejo risanje na obrtnih nadaljevalnih solah — tedaj smejo podeliti šolske oblasti z isto pravico tudi službo učitelju, ki ima pravi poklic in zadostno sposobnost za poučevanje v glasbi na takih zavodih. To povdarjam zaradi tega, ker bi bil tak glasbeni učitelj najcenejši, na kar se bo moralo tudi misliti. Sicer bi se pa dobil morda med tamošnjimi srednješolskimi profesorji, med uradniki, ali pa med meščanstvom gotovo kdo, ki bi bil, ne samo sposoben, ampak tudi voljan prevzeti pouk v teh predmetih. Za pouk na goslih in klavirju bi zadoščal vsaj v prvih letih samo en redni glasbeni učitelj. Stalno nameščenje tega bi povzročalo povsod pač največ rednih stroškov.

Konec prih.

Dopisi.

Ustanovni in I. občni zbor „Perutninarske centralne zadruge“.

Dne 2. januarja je bil v „Unionu“ sklican shod za ustanovitev perutninarske zadruge. Ob četrtna enajsto uro otvori dr. Pegan v imenu Zadrúžne zveze ter Mlekarske zveze zborovanje. Pojasni, kako je prišla Zadrúžna in Mlekarska zveza k temu zborovanju ter imenuje zapisničarjem V. Pušenjaka.

Podeli besedo J. Legvartu, ki začne govoriti frazasto o tem, da si želi vsak stan zboljšanja, kaže, da se da mnogo milijonov pridobiti pri perutnini, kakor na primer je že pri mleku.

O perutninarstvu pravi, da se ne goji pravo pleme, se malo zanje skrbi, niso primerni hlevi ter se ne gleda na prodajo jajec. Če bode zadruška, bode ves skupiček prišel skupno ob mesecu. Kdor ljubi kokošje meso, mora priznati, da je kranjska kokoš prav slaba! Zadrúžno bi se oddajala jajca proti izmenjavi v Bohinj i. t. d. Ko bi bila piščeta izležena, pa bi kmet prinesel piščete v Ljubljano v centralo, da poplača jajca. Podpirala bi posebno država to podjetje v najobilnejši meri. Centrala bi bila v Ljubljani, po deželi pa podružnice. Pravi, da je bil v tečaju v Schärdingu on in V. Rohrman od vlade poslan, deželni odbor

Mudra je med tem poravnal na bliščečem se parketu preprogo, ki se je nekoliko zakrivila, poskusil ključ v omari za obleko in škilec z očmi po odvetniku navil igralni stroj v emajlirani, na umivalniku stoječi uri. Prijetni akordi valčka so zazveneli; doktor na divanu, Mudra pri umivalniku in njegova žena na pragu so poslušali smehljuje se tiho, ljubeznivo godbo.

„Zahvaljujem se vam, Mudra,“ je počel doktor, ko je odzvonel zadnji glas, „iznenadili ste me s svojo lepo ureditvijo. A lačen sem kakor volk in danes še ne pojdem v gostilno. Preskrbite mi kako večerjo in bodite danes moj gost.“

Mudri so se zaiskrile oči. Povlekel si je brke na obe strani do pod brade, kar je storil običajno, ako ga je kaj razveselilo.

Za pol ure sta sedela oba — odvetnik na divanu, a bodoči njegov solicator v naslonjaču — pri okusni večerji, katero je pripravila gostilničarka „pri slovanski lipi“ z vso svojo umetnostjo, da bi pokazala novemu gospodu doktorju, da „tudi v Brodkovicah nimajo vreče čez glavo“.

Ko se je Mudra po večerji razvnel, mu je ponudil odvetnik smodko in ga pozval, da naj mu pove kaj o razmerah v mestu.

Mudra se ni pustil siliti dvakrat. Rad je povedal. Kadil je pri govorjenju tako, da se je nank dotikal z mesnatimi ustnicami smodkinoga končka, kakor v dokaz, da ne pozablja dolžne časti do svojega gospodarja. Odvetnik se je prepričal pred vsem, da Mudra ni navaden človek. Mogel bi biti že kaj več, da ga ni potegnila poljska vstaja l. 1863 v svoje vrtince.

Bil je tedaj v osmi šoli in je hotel k letu vstopiti na filozofično fakulteto, ko so izpremenili krvavi dogodki varšavski ves nadaljnji tek njegove

pa je poslal dve sestri iz Marijanišča. Bil je na Nemškem in Danskem. Prinaša pa državi izvoz perutnine 91.000.000 K, živine le 90.000.000 K!!

Predsednik Pegan vpraša, se naj li otvori debata, ali naj skonča V. Pušenjak svoje statistično poročilo iz Nemčije. Besedo podeli nadučitelju iz Škaručine Žebretu. On obžaluje, da ravno teh ni na shodu, ki so kurjereji — kmetov; se ne zanimajo. Pravi, da je treba pouk v tem oziru, odobrava centralo in po deželi filijalke, ter da učitelji mnogo lahko pomagajo, ker so pri šolah vrstovi in pri mladini, ker le nje se prime, starih nič. Pove, katere korake je dosegel pri učiteljstvu. Na okrajni konferenci je o tem govoril, dosegel je v Marijanišču tečaj za učitelje.

Dr. Pegan pravi, da bi se mnogo doseglo, če pričetna delovati roko v roki učitelj in duhovnik.

Besedo dobi stotnik Kump. Mnenje: Doženimo najprej, ali je naša kranjska kokoš kaj vredna ali nič. Če je za kaj, jo obdržimo, če ni za nič, pa jo zavržimo. So strokovnjaki, ki pišejo v liste, da to pleme ni za nič, tega pa nihče ne ve, ali je res ali ne, piše pa vseeno. Poiskusimo. Gre v Nemčijo: ondi je bila kupčija s perutnino l. 1852 aktivna, potem so začeli uvažati tuje kokoši iz Avstrije, Laškega, Danskega in l. 1873 so bili pasivni za tri milijone; leta 1900 pa že za 100 milijonov. Končno so se prepričali, da je bila njih kokoš prej prav dobra in sedaj iščejo staro pleme. Imajo 55 milijonov kokoši in 30 milijonov je gotovo tujih. Stara kokoš se naj preiskusi in izbira. Dobimo jo mogoče v hribih. Tako je bilo na Francoskem. Iskali in krizali so plemena ter dobili prav slaba. Gledali so na enako barvo; imele so pet, štiri kremplje, rdeče barve i. t. d. Kokoš, ki lepo izgleda, kakor lepo dekle in dobra jajcarica. Ta je le z dolgim životom, potegnjenim repom in svetlo rožo. Kdo leže kure? Kmet jih leže!! Meso naših kur je dobro, če so rejene, seveda če so kosti ni za nič. (Legvart vedno bolj rdeč. Op. dop.) Strokovnjaki se večkrat motijo in ne vedo, ali naj se zarezijo ali ne.

Legvart proti Kumpu, rdeč in jecljajoče govorec! Uvoz je večji na Nemško, ker se prebivalstvo množi. Številke ne ve nič. Postregel bi drugič. Debatu o plemenu naj odbor dožene. Pravi: če dobi Gorenjec tujega bika iz Solnograškega, to boljša teleta, zato treba čistih plemen, ki so konstantna. Govori nekaj o judovskem nosu, ki je vedno konstanten.

V. Rohrman: Smo zašli v debati od kokoši od predmeta. Gre se za kokošjo zadrugo — združno prodajo jajc. Po Dolenjskem kupujejo za slabo ceno jajca, jajčarski kupci plačajo dobro, ko manjka blaga, slabo, ko ga je zadosti.

Skušnje so drugod, da se bolje proda skupno, in še posebno, če so boljša jajca. Če se stvar srečno izpelje, se bode mnogo zboljšal položaj kmeta. Hvali domačo pasmo, ker je vsega navajena, tudi stradanja. (Smeh.) Ta pasma je sad reje, sad razmer. So boljša plemena drugod, pa se vedno zboljšujejo. Sicer je res, da vsak berač hvali svojo majho, vsak prodajalec svoje pleme. Tako imajo v Trzinu drugo pasmo, zopet v Marijanišču drugo. Pri nas je premalo poskušenj, za kateri kraj bi bila dobra ta, za kateri zopet ona pasma. Priporoča centralo v Ljubljani, filijalke po deželi kot „Sammelstelle“, „Ortsgruppe“.

— Treba bode konkurence pri skupljevanju jajec, posebno po Dolenjskem, tam ima vso kupčijo v rokah družba, kateri načeluje Mateis iz Brežic, ter ima svoje ljudi po kmetih, ki kupujejo. Tako moramo mi začeti. Dolenjci nimamo zadrug kot Notranjci in Gorenjci, pa bodo tudi tukaj nastale. Kupci bogate. Želi samo konkretnih korakov.

Konec prih.

Ljudska knjižnica v Škofji Loki

v prvem poslovnem letu. Dalje.

Ljudska knjižnica steje do danes 236 čitateljev. Izkaznic se je izdalo 325. Število izposojenih knjig je 287.

Število knjig je 483, in sicer je med temi: 333 leposlovnih slovenskih (brez 13 duplikatov), 75 poučnih v treh jezikih in 75 leposlovnih hrvaških in nemških.

Vseh del je 587, med njimi je slovenskih 500.

Pisateljev slovenskih je zastopanih 15, urednikov slovenskih pa 10.

Slovenskih prestav je: iz ruščine 7, hrvaščine 7, poljščine 5, češčine 6, francoščine 5, angleščine 3, nemščine 5, italijansčine 2, grščine 1, vкуп 41.

Med pisateljev poučnih knjig je 61, in sicer 27 slovenskih in 34 hrvaških.

Uredniki: 8 slovenskih in 13 nemških.

Najbolj pridni čitatelj je bil Ivan Bernik, ki je prečital 70 knjig, in Ursula Košir, ki je prečitala 52 knjig.

Statistika starosti: Od 14—20 leta je bilo čitateljev 66 (med temi je bilo 6 po 14 let starih); od 20—30 leta 98; od 30—40. leta 40; od 40—50. leta 26; od 50—60 leta 4; od 60—70 leta 2; najstarejši čitatelj je 62 let star.

Prebivališče: V mestu Škofja Loka je 174 čitateljev: V okolici, in sicer: Stara Loka 10, Puštal 7, Vurmaže 7, Sv. Duh 6, Godešče 3, Dorfarje 4, Breznica 2, Virlog 2, Binkelj, Trnje po 1; — skupno število čitateljev iz okolice je 62.

Spol: žensk je 99, moških 137 (pri moških odločujejo izvršujoči člani telovadnega društva „Sokol“ v Škofji Loki, katerih je 46).

Stan: delavcev je 14; obrtnikov a) mojstri 7, b) pomočniki 30; zasebniki in zasebnice 27, trgovci in njihovi usluženci 14; posestniki, predvsem kmetje 36; gostilničarji in gostilničarke 7; različni uradniki in učitelji 13; hlapeci 4; dijaki 21; služkinje 6; šivilje, drugi poklici in stanovi 48.

Najbolj čitane knjige: Jurčičevi spisi 182 krat, t. j. okrog 6%; Zvon 248, t. j. okrog 9%; Dom in Svet 177 krat, t. j. okrog 6%; Sienkiewicz 71 krat, t. j. 2%; Kršnjakovi spisi 72 krat, t. j. 2%; Slovan 53 krat, t. j. 2%; Knezova knjižnica 65 krat, t. j. 2%; in Zabavna knjižnica 93 krat, t. j. 3% od vseh izposojenih knjig.

Nadalje se zelo mnogo čitajo Dumasovi romani (približno 50 krat) v Slovanski knjižnici; zaradi svoje sladkovodenosti je priljubljena tudi F. Becičeva „Kletav nezvestobe“ dočim druge knjige, predvsem zaradi neznanosti svoje niso kaj posebno priljubljene. Ljudstvo čita tudi rado Tolstoja (nad 40 krat), Govekarja, priljubljene so knjige „Venec slovenskih povesti“ (50—60 krat izposojeno.) Tavčar tekmuje s Sienkiewiczem in Kršnjakom glede svoje priljubljenosti. Perijodično izhajajoče knjige „Ljudske knjižnice“, „Leposlovne knjižnice“, „Našega Doma“,

„Svetovne knjižice“, „Salonske knjižice“, „Narodne biblioteke“ se ravnatoko rade čitajo, kakor starejši pisatelji. Celu Cankarja se je izposodilo do 50 krat. Zelo se izposojujejo tudi knjige Zofke Kvedrove, Šorlija in Kostanjevca, mnogo Malovrh, manj pa humorista Murnik in F. Plemič. Precej čitajo Šenoa, nad 30, malo „Slovenko“. Tudi se pridno poprašuje po knjigi „Strahovalč dveh kron“. — Zelo se čitajo mladinski spisi, predvsem „Zvonček“, Spillmann, Kristof Šmid itd. Ne samo otroci tudi odrasli ljubijo včasih take pripovedi. — Predvsem seve pride v poštev pripovedna literatura. Poezija in dram ljudstvo ne mara dosti. Takih del se je izposodilo jedva 100, torej 1/2% vseh izposojenih knjig.

Konec prih.

XIII. redni občni zbor „Sokola“ v Kranju dne 4. januarja 1908.

I. Nagovor staroste: „Ker brata staroste ni na občni zbor, brat podstarosta pa je službeno odpoval v Idrijo, konstatiram sklepčnost in imenujem zapisnikarjem brata Maksa Focka ter otvarjam XIII. redni občni zbor.“ S temi besedami je društveni načelnik brat Janko Sajovic otvoril ob 9. uri zvečer v Mayrjevi gostilni občni zbor, ter govori nadalje: „Važno leto polno dela, deloma uspešnega imamo za seboj. Izleti so se kar gromadili drug na drugega in hvalevredna je vztrajnost in požrtvovalnost članov, osobito telovadcev. Ako vzamemo, da smo bili v Poljanah, Pragi, Zalcu, Domžalah, Ribnici, Škofji Loki, Jesenicah in Trzinu in da se je poleg tega vršil še javen nastop na trgu, ki je občinstvo navdušilo in ga nam pridobil, gotovo lahko smelo rečemo, da smo delali. Naravnost velikanska pa je bila udeležba na V. vseslovenskem zletu v Pragi: 19 članov in 7 članic, za Kranj ogromno število, posebno ako vzamemo, da je bilo pri IV. zletu vseslovensko sokolstvo zastopano po 38 članih. Prepričan sem, da bode mogočni vtis prireditve gotovo obrodil dobrih sadov ne samo za nas, ampak za vseslovensko sokolstvo. Od društvenih prireditve omenjati mi je posebno dobro uspelo maskarado pod naslovom „v karavanskem predoru“, pri kateri se nam je zahvaliti sestram ženskega oddelka pod spretnim vodstvom takratne starostke sestre dr. Kušarjeve, da je maskarada v vsem tako izborna uspela. Javni nastop na trgu pa je pokazal občinstvu, da se v društvu resno vsestranski stremi za pravim sokolskim ciljem. Spominjati se mi je pa tudi žalostnih trenutkov, ko smo spremljali brate, ki so bili od početka člani, k zadnjemu počitku: dne 5. februarja brata Karola Fabianija; dne 5. maja 1907. brata Karola Florianca. Prosim, da se v znak sozolja dvignete raz sedeže ter da dovolite, da se ta cin pietete zabeleži v zapisnik občnega zbora. S hvalo spominjati se moram pa tudi onih činiteljev, ki so na ta ali na oni način podpirali naše društvo, in ti so: slavno mestno županstvo, slavno kreditno društvo in pa slavni čitalniški pevski zbor pod vodstvom prezaslužnega pevovodje brata Vilka Rusa — hvala jim! Prosim jih le, da naj še v naprej obdrže svojo blagonaklonjenost napram nam, imeli bodo vedno hvaležnega dolžnika. S tem končam ter Vas prosim, da pazno sledite poročilom posameznih činiteljev.“

II. Poročilo tajnikovo: „Na prošnjo tačasnega tajnika brata Janka Sajovica, ki ima se načelnško

vega življenja. Pobegnil je z doma in je hitel v mladostnem navdušenju pomagat bratom Poljakom. Bojeval se je v nekoliko bitkah, v boju pri Plocjevicah je bil ranjen z bodalom in na to imenovan častnikom. Po prvih oslavah vstašev je sledil poraz za porazom. Gonili so jih od mesta do mesta, a po treh mesecih groznega, obupnega življenja je bil Mudra potisnjen s svojo četo na avstrijska tla. Drugače bi ne bil ušel Sibiriji.

Ker se je bal dolge preiskave in zapora, je pobegnil iz Galicije na Moravsko in prišel nekega večera ves utrujen in na smrt omedlel do Brodkovic, kjer se je povsem zaupal županu Pejčohu in ga prosil pribežališča. Župan je ravnal prijateljski z njim. Nasitil in oblekel ga je, ponudil mu za nekoliko dni podstrešje in mu preskrbel mesto pisarja pri tedanjem odvetniku, pri katerem je vztrajal Mudra do njegove smrti, postavši iz pisarja sollicitator. S Poljaki je ostal v vednem občevanju in vsako leto o sv. Janezu Krstniku dobiva k godu čestitke od grajščaka Kozjebrodkega in od plemiča Grzymalskega, ki jima je bil rešil življenje v nekem boju z rukimi vojaki.

Mudra je pravil vse, kar se je tikalo njegove osebe, priprosto in neolepšano, a prišedši v tok, je počel navdušeno hvaliti poljsko emigracijo, ki jo je proslavljal kot vznešeno čuvanje pravic poljskega naroda. Sicer se pa ni pohvalil, da so mu v mestu prideli zaradi njegove zaljubljenosti v poljsko emigracijo priimek „emigrant“.

„O, da bi le imeli poljsko emigracijo,“ je končeval važno, „bilo bi mnogo boljše s češkim narodom.“

„A prosim vas, kaj so pridobili z njo Poljaki?“ ga je pretrgal odvetnik. „Pridobila ni za domovino ničesar, mnogo pa pokazila.“

„Res,“ je kimal Mudra z glavo, a oči so se mu iskrale trdnega prepričanja, „doslej je mogla le malo doseči, a zmagała bo, o tem sem sveto prepričan.“

Doktor je pa hotel sedaj čuti tudi kaj o drugih tukajšnjih ljudeh, in Mudra je razkladal, da so Brodkovice mesto, ki je zaostalo v občem napredku in potrebuje osveženja od mladih moči, ki bi ga prebudile k novemu življenju. Ljudstvo da je tukaj dobro, nepokaženo, ali takorekoč popolnoma brez narodne zavesti. Prej bi človek izkresal iz lesa iskro, nego iz tega ljudstva — z malimi izjemami — narodno navdušenost. V mestu sta dve stranki, prva Pejčohova in druga Kanjakova. Enkrat zmaga pri volitvah prva stranka, in tedaj je Pejčoh župan in Kanjak prvi svetovalec; drugič zopet zmaga Kanjakova stranka, in tedaj je Kanjak župan, a Pejčoh prvi svetovalec, in tako gre to v patrijarhalnem redu že petnajst let. Mudra se je zavaroval svečano, da bi koga obrekoval, vendar je hotel in moral povedati resnico, da bi spoznal gospod doktor razmere v mestu. Najvažnejši osebi v občini sta baje pravzaprav gospa Pejčohova in gospa Kanjakova, ki sta postali iz bivših najboljših prijateljic najbolj razljučeni tekmovalki in se na smrt ne moreta videti.

O okrajnem sodniku Bäuerlu je pravil Mudra, da je dober gospod, Nemeč, da pa ume precej češki in je redno v denarnih zadregah. Župnik

je star, prijazen gospod, ki ne hodi z doma razen po opravkih, često bolehen in je omedlel že dvakrat pri altarju. Z občinskim zdravnikom, ki šteje tudi že čez sedemdeset let, živi župnik v najozjem prijateljstvu. Sošolca sta in že trideset let prihaja doktor vsak dan po obedu v župnišče na čašico črne kave, pri kateri oba čitata dunnajske liste in se zelo jezita, ker se v njih zabavlja čez Slovane.

Pred nekim časom je prišel v mesto bivši davkar Albrecht, ki je bil suspendiran radi neke ne prav prida stvari, a je dobil v. darle potomilosti pokojnino. V mestu ima hišo, ki jo je podedovala njegova soproga po starših, in bi rad igral tu v občini nekako vlogo. Potika se ves dan po mestu, vtakne v vsako lužo svoj nos, voha po zraku kakor goneči pes — popolen intrigant; vendar preseda takoj vsakemu zaradi svoje ošabnosti in domišljije, s katero hoče vse najboljše razumeti.

Odvetnika je prav zabavalo živo slikanje Mudrovo, ki se je sicer vedno opravičeval, da nima namena nikogar opravljati.

Stoprav, ko je odtrbil nočni čuvaj enajsto uro, je odšel Mudra razburjen iz advokatovega stanovanja in je zapel, ko je zavil s trga, ki je bil z nekoliko oljnatimi svetilkami skromno razsvetljen, v temno revno predmestje, z zvenečim baritonom:

„Jeszcze Polska niezginęła,
jeszcze my żyjemy.“

Dalje prih.

poročilo, prevzel sem jaz tajniško.» S tem prične brat Franc Benedik tajniško poročilo. Na občnem zboru dne 5. januarja 1907. so bili vsiklikom voljeni: za starostu brat dr. Josip Kusar, podstarostom brat Ivan Valencič; odbornikom: Fran Ažman, Fran Benedik, Josip Cvar, Konrad Geiger, Ivan Jagodič, Ciril Pirč, za načelnika pa brat Janko Sajovic, ko je brat Cvar odšel k vojaštvu prevzel je še tajniško mesto. Odposlanci na zvezni občni zbor so bili voljeni vsiklikom in sicer: brat Franc Ažman, Franc Benedik, Cvar Josip, Konrad Geiger, Alfonz Kovačič, dr. Josip Kusar, Evgen Sajovic, Janko Sajovic, Fran Subadolnik. Zastopnik v zveznem bil je odboru brat Janko Sajovic, njegov namestnik Franc Ažman. Odbor je sklepal v 16. sejah o društvenih potrebščinah. Število članov 138. V Kranju je nastopilo društvo 8 krat, med tem 5 krat z zastavo. Tu omenjati je posebno izlet v Prago, katerega se je udeležilo 19 članov in 7 članic od 27. junija do 3. julija 1907. Od društvenih prireditvev pa je omenjati najpreje društvene maskarade dne 9. februarja, ki se je vršila pod naslovom «V karavanskem predoru» in ki je vspevala v vsakem oziru nepričakovano dobro. Poleg tega tudi javnega nastopa na trgu dne 1. septembra, kjer so nastopili vsi oddelki društva ob velikanski udeležbi občinstva. Bilo je še več drugih nastopov zunanjih in notranjih, katere pa podrobneje omenja brat načelnik. Knjižnica se glede številnosti ni pomnožila, čitalo pa se je jako pridno in tu je pohvaliti šolski in trgovsko-obrtni naraščaj. Dalje sledi.

Iz Sore. Pogostokrat se naši «Gorenjčevi» prijatelji med seboj vprašujejo, kaj je v tisti prej tako živahni Sori. Ali je pomrl ves klerikalni sleparski rod, da se nič ne čuje od njih. Pa gotovo bi se zelo varal, kjer res še vedno tulijo klerikalni viharji. Bisagovcev in škofovih priliznjencev je vedno čez mero. Precej lepega časa je minulo, odkar ni bilo v «Gorenjcu» nič zapisanega iz Sore. Letošnje leto hočemo bolj z združenimi močmi premagovati sovražnika, ki nam vedno nastavlja zanjke. «Preteklo leto ni nam več v oblasti, pač pa vsa dobra dela, kar smo jih prejimali od svojih bližnjih.» Tako je govoril v nedeljo g. provizor, trebušni Brajc, na priznici. Gotovo ne bom posebno razlagal svojim bralcem, kaj se je zarekel. Veliko dobrih del je Brajček dobil. Ko nam je Berceta spravljal s krivično lažjo pred gosposko iz Sore, samo da bi se on pital z dobrim. Kaj je dobro? pravi katekizem. gotovo kaka pečenka ali polno cekinov v žepu, kajne, Brajček. Pa za samo en pregrešek bi si že še izprosil pri nas odpuščanja, a ker pa le naprej tiščiš s svojo tatinsko lažjo, da ti vest ne da nikjer pokoja, je pa tudi preobilo. Imeli smo vzglednega Berceta, kateri je bil nam faranom res v korist. Imeli smo tihega in mirnega učitelja, ki ni nikomur storil nič žalega, a mnogo dobrega naši mladini, g. Antona Germeka. Kruti udarec nas je zadel. Šel je, ali je pisal, tega ne vem, ker me ni bilo zraven — k duželnem šolskem svetu v Ljubljano, naš grešnik tujih grehov in tam očrnil našega učitelja, ki ni nikdar bil kakor Brajček figa-mož. Dobili smo tudi sedaj, kakor vse kaže, zvestega narodnjaka-učitelja. Kdor izbira, dobi izbirek, pravi pregovor. Če si pošten duhovnik jih posteno uči, in ne glej, koliko kron ti prinese vsako leto v tisto berasko malho. Samo tisti srebrnjaki preslepijo marsikatero mladeniča, da se odloči za molznega duhovnika. Naprej! naj bode naše geslo. Vi pa, naš sedanjji učitelj g. Planecki, razvedrite tudi vi naše ljudstvo, katere še tlači farska oblast, da jih tudi vi spravljate iz omotice, kakor jih je naš ustanovitelj požarne brambe in drevesnice visokospostovani g. Germek. Čas hitro beži in tudi Brajček bo za to prejel enkrat plačilo od svojih preljubeznivih faranov. Predragi g. Germek! Ne žalujte in veselite se tudi tam, čeravno daleč od svojih nekdanjih. Tudi tam učite mladino, kakor ste tukaj. Prebudite vse, kateri še spe, da bi se zbudili, kakor so se tukaj v Sori. Večkrat nam pisite vsem, pa tudi pisatelju teh vrstic. Spominjal se bode tudi ta, kar ste nam pustili dobrega v Sori. Odpuščate sovražnikom. Bodite pozdravljeni in pa tudi Brajca ne pozabite. Prihodnjic te, Brajček, povabim še na pojedino. Zdrav in krepak, to ti želi kolega Podhomski.

Iz Škofje Loke. Dne 2. svečana zvečer bo pri «Kroni» zelo veselo. Tukajšnji «Sokol» namreč priredi svojo prvo veselico, ki bo zelo zanimiva, kakor se lahko sklepa iz vršičih se priprav. Posebno pozornost vzbujajo nove vrste srečkanje. Pri tem je vsakemu vdeležencu dobitok zagotovljen. Ljubljanski sekstet na lok bo s svojim obče priljubljenim sviranjem gotovo zvalil vse pesalce v plesno dvorano k lahkonogim, krasnim plesalkam. Hvaležnost za podeljene plesne zapazile bodo plesalke na svojih bujnih prsih — lepe šopke. Za drugo zabavo je tudi skrbnjeno. Potemtakem je pričakovati vsestranske obilne udeležbe. Vsaj jo je pa društvo tudi zelo potrebno, kakor tudi preplačilo, da bo moglo plačati želovadno orodje. Iz ravno tega vzroka bi bilo šeteti, da bi zunanji vabljenici posegli v svoje žepce in nakazali društvu manjše ali večje darove. Na svidenje toraj na svečnico, ob pol 8. zvečer «pri Kroni»!

Iz Dravgoš. Veselica našega bralnega društva je nepričakovano dobro uspela. Domačinov in gostov, posebno iz Zeleznikov, Selc in Kalif se je

nabralo toliko, da je bila prostorna društvena soba natlačeno polna. Igra: «V gostilniški kuhinji» in pantomina: «Novi sodarski pomočnik» sta izzvali mnogo nepriljenega smehu. Petje je splošno ugajalo in «Prelepa je selska dolina» se je morala ponoviti. Tudi prosta zabava pri Beštru je bila tako prijetna, da se ljudje kar niso mogli ločiti. Splošno: bil je prav lep večer, kakršnega naj nam naše delavno bralno društvo kmalu zopet napravi. Vsem pa, ki so pripomogli, da se je veselica tako lepo izvršila, prav lepa hvala!

Iz Trziča. Slavna c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani je podelila I. slovenskemu društvu perotinarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Trziču 1000 K državne podpore za leto 1907, za kar ji bodi na temu mestu najsrčnejša zahvala. V tem odloku se je pokazala posledica I. vseslovenskega shoda ter dokazalo, kako vevlačnega pomena je naše društvo za našo slovensko domovino. Bila bi pač sramota za naše društvo, ako bi tudi člani k njega razvoju po možnosti ne prispevali s tem, da redno in polnoštevilno posetijo društvene javne seje, občne zборе, predavanja i. t. d., posebno sedaj, ko se jim nudi zopet lepa prilika, da posetijo II. občni zbor dne 26. t. m. ter pokažejo s tem, da jim je na razvoju društva tudi resnično ležeče, in da niso odločeni, prepustiti nadaljni razvoj sloven. perotinarstva nevesčakom.

V Kranju, dne 25. januarja 1908.

Ministrski predsednik baron Beck je obolel za influenco in mora ležati.

Zakon o rekrutih ima biti prva naloga državnega zbora, ki se snide sredi meseca marca. Za potrebe vojaštva ima vlada pač vedno največ skrbi.

Veliki vojvoda toskanski Ferdinand IV. je v petek umrl. Z njegovo smrtjo je konec toskanske dinastije. Njegov brat, bivši nadvojvoda Ivan, je odločil dostojanstvo nadvojvode ter je odšel kot Ivan Orth po svetu, kjer je izginil. Menda se je ponesrečil s svojo ladjo na morju. Ferdinandov sin Leopold je imel nalog svojega očeta, naj takoj po očetovi smrti naznani cesarju, da sprejme naslov toskanskega velikega vojvode. Toda tudi Leopold je odločil svoje dostojanstvo ter je odšel z imenom Leopold Wölfling v Švico. Njegova sestra Luiza je bila soproga sedanjega saksanskega kralja ter je sedaj omožena z glasbenikom Tosellijem. Sedanjji dedič velikega vojvode, nadvojvoda Josip, je v svojem in svojih bratov imenu izjavil, da se odreka naslova toskanskega vojvode. Druzega pomena, kakor naslovnega, to ime sploh nima več. Pred 48 leti je bil sedaj rajni Ferdinand IV. še vladar v Toskani.

V celovskem občinskem svetu so podali svelovalci Artnak in tovariši predlog, naj se uvede za občinski svet četrti volilni razred, v katerem bi imeli volilno pravico vsi 24 let stari neporočeni državljani, ki prebivajo eno leto v Celovcu in nimajo volilne pravice v prvih treh razredih. Predlog je bil odkazan pravnemu odseku.

Stara narodna (madjaronska) stranka na Hrvatskem, ki se je šele o božicu ob velikanski reklami «reorganizirala», se je nenadoma razšla in ne postavi več kandidatov za sedanje volitve.

Na Bolgarskem je nastala ministrska kriza. Celotna vlada je podala demisijo.

Pruski razlastni zakon zoper Poljake je bil dne 18. t. m. v berlinskem deželnem zboru sprejet v tretjem čitanju. Zanj so glasovali konservativci in nacionalni liberalci. Ta zakon, ki za Poljake na Pruskem popolnoma razveljavlja načelo privatne lastnine, je le nov dokaz, da «pravo» ni nič drugega, kakor sila. Kdor ima moč, si ustvari tisto «pravo», ki je njemu najbolj všeč.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prihodnji teden.

26. januarja. — 1863. Margareta Maultasch proglasi v Boleanu Rudolfa IV., vojvodo avstrijskega, za dediča na Tirolskem. — 1699. V Karlovcu sklenejo mir; Avstrija dobi Sedmograško. — 1797. * Jezikoslovec Matija Čop v Zirovnici na Gorenjskem. — 1846. * Pisatelj Franc Marn v Štangi nad Litijo.

27. januarja. — 1738. * Pisatelj in solnik Blaž Kumerdej na Bledu. — 1756. * Skladatelj Volberg Amadej Mozart v Solnogradu. — 1893. † Pisatelj Jože Marn v Ljubljani. — 1901. † Skladatelj G. Verdi.

28. januarja. — 1784. * Pisatelj Matija Vrtovec v Smarju na Primorskem. — 1810. Andrej Hofer izdan in vjet. — 1871. Kapitulacija Pariza. — 1875. † Slovenski politik dr. Etbin Henrik Costa v Ljubljani.

29. januarja. — 1852. † Jan Kokár, pesnik «Slavy dcera», apostol slovanske vzajemnosti.

30. januarja. — 1889. † Cesarjevič Rudolf v Mayerlingu.

31. januarja. — * Skladatelj France Schubert na Dunaju. — 1799. * Pesnik Blaž Potočnik v Strzevem pri Kranju. — 1808. * Pesnik Valentin Orožer. — 1864. V severni Ameriki odpravijo suženjstvo.

1. februarja. — 1620. Začetek protireformacije na Češkem. — 1702. Princ Evgen Savojski napade Cremono. — 1814. Schwarzenberg in Büchner premagata Napoleona pri La Rothiere.

— 1904. Slovenski zgodovinar France Bradaska v Zagrebu.

Godovi prihodnjega tedna:

26. Dušana, Vsevlad; 27. Janez Zl., Slavoja; 28. Julijan, Dragomil; 29. Francšek, Branimir, Gorislava, Zdislava; 30. Martina, Desislav, Gordijana; 31. Peter Nol., Divna; 1. februarja Ignacij, Kazimira.

Novičar.

Na znanje! Danes smo ustavili list vsem onim, ki niso plačali naročnine za l. 1908. Onim, ki se hočejo naročiti še naprej, drage volje določimo ustavljeno jim številko.

Volilno gibanje. Minuli ponedeljek so klerikalci postavili v kranjsko-trziško-škofjeloškem okraju kot kandidata državnega poslanca Fr. Demšarja iz Češnjice pri Selcih in Ivana Zabreta, župana v Predosljih; v kamniško-brdskem okraju pa državnega poslanca dr. Iv. Kreka. — V dolenjskih mestih kandidira narodno-napredna stranka bivšega državnega poslanca Ivana Plantana, notarja v Ljubljani. — V Idriji nastopi kot socialno-demokratski kandidat Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani. — V belokranjskih kmetijskih občinah so klerikalci proglasili kandidatom Fr. Šukljeja, v ribniško-kočevsko-velikolaškem okraju pa diž. poslanca Jakliča in župana Bartola.

Šola in — špirit. Zadnji ponedeljek so imeli klerikalci zaupni shod v Kranju, kjer so postavili za deželnozbornsko volitev v kmetijskih občinah kranjskega okraja svoja dva kandidata. Tisti podivjani in ošabni ton, kateri vlada zlasti zadnje čase v časopisih «Naša moč», «Domoljub» in «Slovenec», je preveval tudi govornike na tem shodu, o katerem piše «Slovenec» to-le: «Neustrašeni g. Kuralt iz Mavčič je priporočal poslancem S. L. S., naj se krepko potegujejo za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli, ki je ogromno breme za kmečko prebivalstvo, pa — špirtu naj pot zapre v našo deželo! Umestna misel, ki naj bi se ponavljala po vseh naših shodih!» — Župan Kuralt iz Mavčič je župan svoje vrste. Enorazrednica v Mavčičah bi se morala razširiti že davno v večrazrednico. Da se to ni zgodilo še sedaj, je samo njegova zasluga. Kadarkoli more, vedno ščuje ljudi proti šoli. Po svoji županiji zatrjuje, da sta šola in špirit za kmeta najhujše zlo in da popolnoma zadostuje v vsaki vasi, ako znata malo več kot brati in pisati župan in župnik. Na shodu se s to trditvijo vendar ni upal na dan, pač pa se je ogreval za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli. «Slovenec» se zdi ta misel umestna, zato pravi, da se bo obravnavala po vseh klerikalnih shodih. To je višek nesramnosti in hudobnosti! Kaj pa je vzrok, da ne more naš kmet nikamor naprej? Vzrok je pretežno število enorazrednic, katerih je med vsemi avstrijskimi kronovinami na Kranjskem največ. Pouk na teh je najtežavnejši in zastran tega tudi najmanj koristen. Naši kmetje pa dobivajo skoro samo tak pouk. Namesto da bi poučevali na shodih ljudi, jih podpihujejo in ščujejo proti šoli in naobrazbi! Kakor se vidi, je zašel Zabret v prav lepo družbo. «Slovenec» pravi dalje, da je bil na tem shodu «kaj poučen in navduševalen govor profesorja Jarca». Če je pritrjeval Kuraltu glede omejitve žganjepitja, pohvalili bi ga tudi mi; da je pa molčal, ko je govoril Kuralt o špirtu in šoli v tej obliki in v taki primeri, je zanj zelo značilno. Od te strani ga še nismo poznali. Zato moramo pribiti, da je bil g. Evgen Jarc, profesor v Kranju, poleg pokojnega dobrepoljskega nadučitelja Primožiča resen kandidat S. L. S. za mesto c. kr. okrajnega šolskega nadzornika v kranjskem in radovljiškem okraju. Če hoče postaviti vlada kozla v zelnik, naj ga kar imenuje — še je čas. Toda strankarju Evgenu povemo, da ne bi šla njegova pšenica tako v klasje kot si misli on in njegovi vsemogočni privrženci. Nadzornik, kateremu je špirit ter šola eno in isto zlo, ni dandanes več mogoč, tudi na Kranjskem ne!

Dramatični odsek «Narodne čitalnice» v Kranju.

Opozarjamo še enkrat na današnjo predstavo «Zmešnjava na zmešnjavo», ki se predstavlja danes zvečer v čitalniških prostorih. Igra je vrsta smešnih prizorov in zmešnjav, dobra karakterizacija nekdanjega življenja na malih gradcih na deželi. Samotnost, brez vsake zabave, nikdar duševnega užitka — čuda ni, da postane Borovski star zaspanec, njegova gospa pa gospod v hiši, ki vsemu poveljuje, ter vzgoji Dragano, ki si iz istega dolgega časa najame mestnega ljubimca. Razposajen in nagajiv Šalko, ki živi v teh malenkostnih razmerah, vidi in spozna te značaje in največje veselje mu je, ako more dražiti svoje sorodnike. Ljubko pa prepeva vsa igro nežni in ljubeznjivi nastop Gvozdenke, edini, res krasni značaj v tem milieu-u. Boječa in preprosta, zaničevana od vsakega, prava pepelčica pri hiši, ljubi Šalka, a ne zaupa mu prav, ker jo ta vedno draži. — Tako nam predočuje igra vrsto različnih značajev in finih spletk. — Gospica Gvozdenka in gospod Borovski pojeta tudi pevske vložke. Začetek je točno ob pol 9. uri zvečer. — Jutri se ponavlja igra kot ljudska predstava ob 5. uri popoldne.

Županstvo v Kranju naznanja, da je volilni imenik mestne občine kranjske za deželnozborske volitve od danes naprej skozi osem dni razgrnen v občinski pisarni na vpogled.

Občinske volitve v Mošnjah. Kakor smo že poročali, so se pretekli teden vršile v občini Mošnje občinske volitve. Poskusili sta svoje moči dve stranki: župnik Trpinova stranka, ki so jo krstili za gospodarsko. Občina Mošnje ima tri podobčine, in sicer Mošnje, Leše in Ljubno. Dva podžupana je izvolila gospodarska stranka, enega nasprotna. Dalje so trije odborniki v III. razredu gospodarske stranke in štirje nasprotni. V II. razredu trije gospodarske in štirje nasprotni stranke. V I. razredu se je sklenil kompromis in so štirje odborniki gospodarske in trije nasprotni stranke. Tudi g. Ant. Pezdič iz Posavca je prišel v odbor. Stranki imata vsaka po 12 odbornikov. Volitev je bila precej burna in živahna, nenavadno za Gorenjsko.

Tržiški občini je čestitati na tako vrlom častnem občanu, kakršen je znani Šimen Rieger, bivši orožniški stražmojster. Nekemu ljubljanskemu listu se piše iz Borovelj: S tajnim strahom smo skozi dve leti opazovali »delovanje« iz Tržiča vam že znanega Šimna Riegerja. Po njegovem prizadevanju je prišla prej Voigtova tovarna v roke akcionarjev, in Rieger je bil naenkrat »generaldirektor«. Skoro se zdi človeku, da živimo v dobi 1001 noč. Moral bi zidati Martinovo peč, prišel je celo inženjer, da vodi tozadevno delo, za katero je družba baje dala devet milijonov kron na razpolago. Če pa pogledamo danes po dveletnem delovanju na sadove, ki so jih rodili milijoni, je naredil za oči grozovito malo, ali boljše rečeno nič. Par hiš, ki jih je postavil, ne šteje pri takem denarju ničesar. Sumljivo je bilo tudi, da so na mestu, kjer naj bi stale fužine, venomer kopali, čez nekaj časa pa zopet zasipavali luknje. Najbrž samo, da se je videlo neko »delovanje«. Zdad pa se je naenkrat vse skupaj ustavilo. Gospodom je bilo najbrž že preneumno, vedno in vedno plačevati, videti pa nič. Zdad ne bo Martinove peti, ne električne železnice, ki jo je Rieger ob visokih betonskih zidovih napeljal proti nameranim fužinam, ne bo se zidalo nič na prostorih, kjer je roval Rieger, in polovica uradnikov odide na Dunaj v pisarne društva »Oesterreichische Kabelgesellschaft in Wien«, ki je zdaj kupilo celo podjetje. Nekaj uradnikov, n. pr. nadinženjer Torkar in Pippe v Podljudelju je odpuščenih — in tudi Riegerju so potrgali podkove. Njegovih stavb s cementom je konec. Šimen je postal navaden človek, kakor smo mi, za generaldirektorja pride nekdo drugi, ki ima drugačne talente, nego Šimen in za drag denar tudi nekaj naredi.

Dve nesreči v enem dnevu. Iz Škofje Loke se nam piše: Torek, 22. t. m., je bil za Škofjo Loko jako kritičen dan, ki je zahteval celo dve človeški žrtvi. Okoli 2¹/₂ uri je zapazil fotograf g. Avgust Blaznik, da se kadi pri oknih sosedove hiše št. 30 v predmestju Karlovec. Hotel je takoj opozoriti na to edina dva prebivalca omenjene hiše, lastnico Terezijo Sink in njenega moža Jožefa. Našel pa je vežne duri zaklenjene, iz česar je sklepal, da ni nikogar v hiši, zakonca Sink pa da se kje mudita po opravkih, sosebno ker sta kupčevala z drobnino. Takoj ni hotel vdreti siloma v hišo, nego je brž prislonil lestve k zidu, da je splezal do okenj prvega nadstropja, iz katerih se je največ kadilo. Videl je v sobi polno dima, okna pa so bila popolnoma zakajena in vroča. V notranjosti hiše je seveda tlelo, ker plamenov se ni bilo videti. Alarmlral je neauidoma sosedo in mestne gasilce, ki so tudi takoj s svojim načelnikom g. Debelakom prihiteli na lici mesta. Vdrli so skozi zaklenjena vrata v vežo, v kateri se ni kadilo. Pogledatu so hoteli na to v prvo sobo v pritličju. Vrata so pač bila odklenjena, a se niso dala odpreti z lahka, nego so jo morali z močjo odriniti naprej. Soba je bila polna dima, za vratima pa je ležal Jožef Sink, že mrtev in na levi strani lica ves pobit in krvav. Bil je napoi razpravljen, v zgornjih hlačah in srcaji in je najbrž hotel odpreti vrata, da bi šel dim iz sobe vun, a je pri vratih v temi omagal in se zadušil. Grozo je še povečal prizor, ko so zagledali njegovo ženo Terezijo, ležečo v postelji, že razpravljeno, a tudi mrtvo. Oba sta bila že mrzla, po čemer je soditi, da sta se zadušila po noči, najbrž ko sta se že vlegla k počitku in zaspa. Mož je bil približno 53, ona pa kakih 63 let stara. O vzrokih nesreče se sodi, da so se ponoči vnele saje v ceveh štedilnika in ker so te cevi slonele na tramovih, so ti vsled hude vročine začeli tleti, da se je kadilo. Goreti pa ni moglo, ker je bilo vse zaprto in brez odduška. Gasilci so storili v polni meri svojo človekoljubno dolžnost in odstranili vsakršno nevarnost. Za zadušene pa že ni bilo nobene pomoči več, zato so jih takoj prenesli v mrtvašnico na mestno pokopališče. Zapustila sta čedno hišico, ki je bila zavarovana pri vzajemni zavarovalnici v Gradcu, vendar ta ne bo imela izplačati posebne škode, ker se je ogenj še pravočasno, takorekoč v kali pogasil. Tudi nekaj denarja sta imela in sta bila brez otrok. Vsekakor je pri vsem tem še sreča ta, da se je zapazil dim po dnevi. Po noči, če bi se bil vsled neprestanega tlenja v stropnjakih udrl strop in bi ogenj dobil duška, bi se bilo zasvetilo po predmestju Karlovec, pa tudi po mestu samem bi bila grozila velika nevarnost požara. — Druga, sicer manjša nesreča in

brez človeške žrtve, se je zgodila isti dan zvečer v Karlinovi kavarni. Kavarnarjeva kasirka gđ. Ančika Kimeswenger je hotela v kavarni zakuriti peč, ki je železna in ima na vrhu vrata. Ko je vrgla v peč kurivo, izlila je v peč malo spirita, na to pa je se hitro vrgla gorečo vžgalico. Spirit se je takoj vnel in v istem trenutku je iz peči bruhnil ogenj in kasirki naravnost v glavo. Slučajno edini navzoči gost gospod Humbert Caleari, trgovec z lesom na Trati pri Škofji Loki, je urno priskočil k ponesrečenki, zavil ji glavo s svojim suknjičem in ji na ta način rešil življenje. Gđ. Kimeswenger ima sicer neznatne opekline po licu, nekoliko ožgane lase in malo bolj opečene roke, toda hudega ji ni nič. Pa tudi strah je hitro prestala. S spiritom baje ne bo nikoli več kurila peči!

Dobiček govejega hleva dekana Koblarja ali njegova naklonjenost do meščanstva in delavstva. Pišejo nam: Pred durmi imamo boje deželnozborskih volitev in tudi naš sedaj sicer tihi (?) dekan je prišel za bojno kopje, da ga po svoji stari navadi prav nespretno zavinti. Vsekakor pa hoče predočiti kmetu duhovščino, kot jako vneto boriteljico za njegove interese in s tem goniti sapo na mline klerikalnih kandidatov, ki jih gospod tehant in drugi priporočajo našemu ubogljivemu kmetu! V tej gredočnosti za kmetске koristi in pa sveti jezi do »pokvarjenega« meščanstva so prečastiti pričeli z — mlekom in sicer nameravajo z enim udarcem ubiti kar dve muhi; na eni strani se prikupiti kmetu ter udariti meščana in delavca po žepu, na drugi pa povečati dobiček, ki ga donaja njih blagoslovljeni hlev. Mleko hoče gospod dehant podražiti za malenkost 8 vinarjev pri litru in je pričel s do-sego tega prav imenitno organizacijo na katoliški podlagi in s katoliškimi sredstvi seveda. Da se izvrši vse zavratno, na tihem, so gospod dekan spustili na vse svoje dušne sopastirje strog ukaz, da ne smejo moške nositi ženam listkov, ki jih dobe po »izpraševanju«, temveč da si morajo žene priti same ponje; kar doslej ni bil običaj in je lahko dobil eden take listke za več drugih, katerim je prihranil morda neljubo pot. Zbral si je seveda zopet žene za sredstvo, v dosego svojih nakan. Ko pridejo te v farovž po omenjenem opravku, se jim najprej sporoči in razloži dekanov človekoljuben namen, se jim na dolgo in široko razlaga o prenizki ceni za mleko ter se jim konečno zabiči, da morajo vsi na komando iz kranjskega farovškega hleva na en dan podražiti mleko, in se jih tako instruirane izpusti, da sporočijo doma možem, kako »dobri« so kranjski tehant. Take konference so bile baje že prejšnji teden v Čirčah, ta teden pa na Primskovem. Tamošnji župnik pa je vendar nekoliko bolj ljudomil ter nagovarja kmetice, naj ubogajo gospoda dekana in naj zvišajo vsaj za dva vinarja, če že ne za osem vinarjev liter mleka. Našli pa so ti iz kranjskega farovža dirigirani organizatorji baje prav malo kalinov, ki bi se strinjali s tem predlogom iz kranjskega farovškega hleva, ampak večini se dozdeva mleko že sedaj dovolj drago ter so s sedanjo ceno popolnoma zadovoljni. Iz te tehantove nakane pa pazno oko meščana lahko vidi, koliko in kake trgovske talente ima naš dekan še zakopane doma okrog svojega hleva ter da hoče po vzorcu sladkornih in premogovih baronov, katerih ravnanje mu gotovo dobro imponira, nastaviti na konsumenta toliko važnega živila kakor je ravno mleko kar nož; češ: če hočeš imeti, plačaj, toliko stane! Ko bi se našemu tehantu uresnišile te čpekulacijske sanje, prizadeto bi bilo seveda v prvi vrsti meščanstvo in uradništvo, ki itak ječi pod pritiskom neznosne draginje, v drugi vrsti pa delavstvo, katerega po kranjski okolici prav mnogo prebiva in kateremu kmet gotovo ne bo prodajal ceneje kakor pa meščanom, ako bi se določila višja cena. Zmernejši pa bodo skrbeli za to, da bo tudi še zanaprej meril kranjski tehant mleko po stari ceni, če ga bo hotel prodajati. Gospod tehant pa ostanejo meščanstvu še naprej tako naklonjeni kakor doslej, kar ga gotovo tolaži v teh dragih časih.

Imenovana je za provizorično učiteljico v Kamni gorici gđ. Hermina Bukovic.

Prememba posesti. Jakob Perissinijevo hišo v Kranju št. 151. na kokriškem predmestju je kupil g. Ivan Potušek, brivski mojster v Kranju, za 10.000 kron.

Veliki plesni venček v Kranju. Približuje se dan veselja in zabave. Se malo dni in pričelo se bode rajanje, ki bo trajalo le eno noč; to bode v soboto 1. svečana, v Sokolovi dvorani. Priredi ga pa slovensko trgovstvo v Kranju. Slavno občinstvo se še enkrat uljudno vabi, da pohiti ta večer v Sokolovo dvorano, da se udeleži trgovskega plesnega venčka in tako pokaže simpatije do trgovskega stanu. Pričakuje se pa ne samo domačinov, ampak tudi oddaljeni gostje se pridno prijavljajo. Da se pa bode pri tej slavnosti zares cenjenemu občinstvu čez vse ustreglo, skrbel bode odbor društva slov. trgovskih sotrudnikov. Obče priljubljena polnoštevina godba c. kr. pehotnega polka št. 47. iz Gorice bode svirala, kakor upamo, pridno in izvrstno. Točno ob 1/2 9. uri zvečer prično doneti po okusno okrašeni veliki dvorani iz odra, kateri bode spremenjen v grajski vrt, mili glasovi priljubljenega valčka. Za topli in mrzla jedila kakor tudi za pijačo preskrbi po zmerni ceni gospod Peter Mayr. Odbor sam bode pa skrbel za bogato obložen paviljonček, v katerem se bodo prodajala fina zaprta vina, slaščice, šopki, smodke, razglednice i. t. d. po nepretiranih cenah. Tudi krasna damska darila so se že preskrbela. Toraj v soboto vse v Sokolsko dvorano! Čim večji bode obisk letos, tem krasnejši bode ples prihodnje leto. — Obleka je promenadna.

Tovarna v ognju. Dne 15. t. m. je pričela goreti Molinejeva tovarna za celulozo pri Tržiču. Ognjegascem in delavcem se je posrečilo ogenj pogasiti, vendar ima tovarnar znatno škodo, ker je vsled ognja mnogo blaga nerabnega.

Telovadno društvo »Sokol« na Jesenicah ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 26. t. m. ob 2. uri dopoldne, v društveni telovadnici na Savi.

Radeckega veteran. V Škofji Loki je umrl dne 15. januarja mestni ubožec Matija Kržišnik, star 84 let. Pokojnik se je bojeval pod Radckymem l. 1848. N. v m. p.!

V okrajnocestni odbor brdski je imenoval deželni odbor gg.: Franc Majdič ml., posestnik na Viru, in Franc Simenc, župan v Dolu.

Nadzornikom ženske kaznilnice v Begunjah je imenovan pristav moške kaznilnice v Gradiški, g. Viljem Franke.

Učiteljske vesti. Gospoda Janka Lebana, nadučitelja na Bukovici, ki je na dopustu, nadomešča izprašana učiteljska kandidatinja, gđ. Zvona Mešec. — V Soro pride kot učiteljica gđ. Ana Grebenc.

Sirovine. V neki gostilni na Jesenicah so delavci Franc Jereb, Matija in Ivan Belec napadli pomožnega kurjača Silvestra Pogačnika in ga smrtnonevarno ranili. Napadalce so izročili sodišču.

Pokopali so v Senčurju soprogo posestnika g. Franca Kuralta. Naše sožalje!

Oddali so v blaznico v Celovcu g. dr. Emila Klimeka, okrožnega zdravnika na Bledu; v blaznico na Studencu pa gospodično Frančiško Verne, učiteljico v Kamniku.

Zaprlj so v Jarosavem na Galiskem ženo znane viomicla Waszynskega. Našli so pri njej 42.000 K denarja, mnogo dragih kamnov in lepih oblek.

Zlate rudnike so našli blizu Manuela v Kaliforniji. Nabralo se je takoj tisoče ljudi, ki iščejo zlato.

Vino podraže dunajski gostilničarji. Najcenejše vino bo veljalo v dunajskih gostilnah 24 vinarjev četrt litra.

Slepec odvedel deklico. V Rimu sedaj vse govori o ljubavni aferi, katere junak je od rojstva slepi glasbenik Catalanoti, orglar v cerkvi sv. Marije. Slepec je bil oženjen, a je zapustil ženo in otroke ter pobegnil z mlado lepoticco iz odlične rodbine.

Tedenski sejem v Kranju dne 20. januarja 1908. Prignalo se je — konj, 104 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 5 domačih telet, — hrvaških telet, 61 domačih prahvaških ovac in — buš. — Pšenica K 12:30 proso K 7:75, rž K 9:—, oves K 8:75, ajda K 9:—, fižol ribničan K 9:50, mandalon K 7:50, koks 11:— in krompir 2:60 za 50 kg,

Loterijska srečka dne 18. januarja 1908
Trst 64 12 86 54 69

Pazite na

znamko!

Original Singerjev šivalni stroj

Singer Ko., akcijska družba za šivalne stroje

KRANJ.

Pozor! S tem dovoljujemo opozarjati naše cenjene (odmalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi kupčevalci pod imenom »Original Singer«). Ker ne oddajamo nikdar naših strojev na druge trgovce, so isti kvečjemu naši stari rabljeni ali iz tretje roke kupljeni, za katere pa ne moremo jamčiti in tudi ne dati posameznih delov. 35 52—50

Listnica uredništva.

Slov. Narodna čitalnica v Clevelandu (Severna Amerika): Naročni a je plačana do 1. oktobra 1908.

Franc Omersa v Kranju

prodaja 224

Barthelovo pokrajno apno, žvepleni cvet, grenko sol, rdečo sol, suhe lanene tropine, kostno moko in kaljevo sol na drobno in na debelo.

Sveži in najfinjši

pastni krofi

(bobi) 213 9-4

se dobivajo vsako

nedeljo in praznik skozi ves predpust samo pri

E. Brandt, Kranj.

Trgovina s travnimi semeni

Kandija pri **Franc Kastelic** Rudolfovem

Uljudno naznanjam, da sem

otvoril

popolno urejeno 214 11-4

trgovino

s travnimi in delelnimi semeni

pod strokovnim nadzorstvom g. V. Rohrmanna, načelnika podružnice c. kr. kmetijske družbe v Rudolfovem.

Vsa semena so preiskana glede kaljivosti in čistote po c. kr. semenski pregledovalni postaji na Dunaju, tako da jamčim za oboje.

Priporočam se za cenjena naročila, katera hočem tožno izvrševati in ostajam z odličnim spoštovanjem

Franc Kastelic.

Ključavničarska obrt

se odda radi smrti z vsem orodjem takoj

v najem.

Poizve se pri **Pušavcu** na Primskovem pri Kranju hiš. št. 68. 219 3-3

ZAHVALA.

Gospod **Janko Sajovic** je izročil imenom tukajšnjih trgovcev kot odkupnino od novoletnih daril **500 kron** za dijaško kuhinjo v Kranju in **125 kron** za tukajšnji ubožni zaklad.

Za ta velikodušni dar se najtopleje zahvaljujeta

Odbor dijaške kuhinje Županstvo v Kranju
dne 24. januarja 1908.

Slaven

ker čuva prtenino, vsled bleščeče beline, ki jo dobi prtenina, ker ne dobi prtenina po pranju prav nikakega duha, ker je zelo poceni in se pri pranju prihrani mnogo časa

223 16-1

MINLOS^{ov} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILJONI.

Absolutno neobhodno potreben je za vsako dobro urejeno gospodarstvo. — Pazi naj se na zgorajšnji varstveni znamko in varuje naj se pred ponarejanjem, ker je isto brez vsake vrednosti. — Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonialnim blagom in milomi

Engros pri **L. MINLOS, DUNAJ, I. Mülkerbastei 3.**

Pozor!

Pozor!

IVAN SAVNIK

„pri Besenčanu“ v Kranju
na Glavnem trgu hiš. številka 193.

Priporočam svojo veliko zalogo sukna, modnega in platnenega blaga, lepih porhantov, kakor tudi vsakovrstno podlogo, ogrinjavke, pletene rute, zgornjih jop (Überjack) ter nepremovljivih pelerin za ženske in moške. 201 9

Posebno pa opozarjam gg. neveste in žene, da si pred nakupom ogledajo mojo veliko zalogo, katero sem zopet povečal ter bodem gledal, da vsakemu dobro in pošteno postrežem. — Vzorci brezplačno in poštino prosto. — Za gg. šivilje in krojače poseben popust.

Na drobno in debelo.

Istotam se prodaja iz lastnih vinogradov pristno **Biseljsko rdeče** in **belo vino** od 56 litrov naprej.

Mestna hranilnica v Kranju

Splošni rezervni zaklad

185.000 kron

Posebni rezervni zaklad

3.300 kron. 26-1

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4.497.000 kron, posojil na zemljišča 2.725.000 kron ter posojil občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

4%

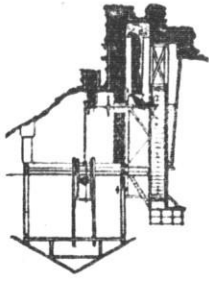
brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

G. Tönnies

122-31

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

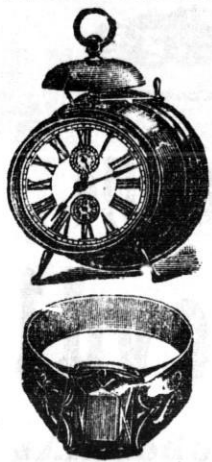
Večkrat premirano! Glinaste peči

123-45

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 140 K. Žepne ure od K 120 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarje niti izučeni niso. 17-51

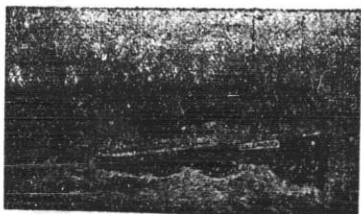

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsa ovrstnih puš za lovec in strelce po najnovejših si temih pod popoln jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-15

Ilustrovani ceniki zastoj.

Samo
6
dni

Havre-New-York

vozi zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekomorske družbe

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz in Havre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

oblast. potrjena potovalna pisarna v Ljubljani. Dunajska cesta 18 v novi hiši «Kmetске posojilnice», nasproti znane gostilne pri «Figovcu». 148 26-22

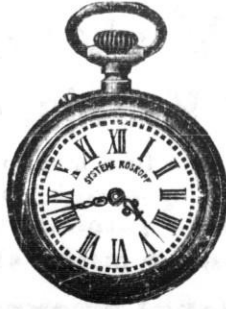
Najcenejša in največja domača eksportna tvrdka.

Razpošiljanje švicarskih ur na vse kraje sveta!

Urar in trgovec

H. Suttner v Ljubljani

St. 502. Nikelnasta anker-remontoar-Roskopf, trpežno kolesje, gl. 245, enaka iz pravega srebra gl. 395, ista z dvojnatinim tršim srebrnim močnim pokrovom gl. 650 in naprej.

St. 505. Prava srebrna cilindar-remontoar, trpežno kolesje in močni pokrovi, gl. 485, ista z dobrim ankerkolesjem gl. 595 in naprej.

priporoča svojo izborna zalogo najfinjših natančnih švicarskih ur, kakor najbolj slovečih znamk Safhausen, Omega, Roskopf, Urania i. t. d. Zlatnine in srebrnine, kakor nakraski, verižice, uhani, prstani, obeski i. t. d. najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. — Dokaz, da je moje blago zares fino in ceno, je to, da ga razpošiljam po celem svetu in imam odjemalce tudi urarje in zlatarje glavnih mest.

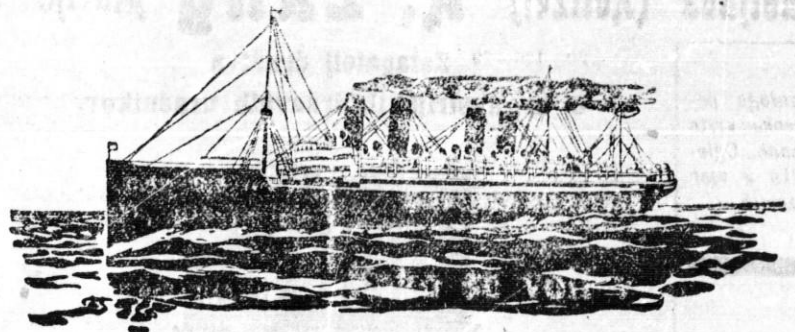
Ravno je izšel najnovejši veliki cenik, kateri se pošlje zastoj in poštne proste.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

6-54

Berite.

Pozor.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki 'Severnonemškega Lloyd'a' iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni. Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne liste za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi liste za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorskih ulicah št. 35 nasproti občeznane gostilne «Pri starem Tišlerju».

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštena, realna in solidna. Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galdeston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd. 228-61

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobi se
v
lekarni
Šavnik

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-28

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Vsakovrstna darila

modna, galanterijska in norimberška trgovina

Antona Adamiča v Kranju

naspr. urarja H. Suttnerja nasl.

naspr. urarja H. Suttnerja nasl.

Na drobno in debelo!

Moderni albumi za slike in razglednice, spominske knjige, papirne kasete, kasete za okraske, šivanje in denar, okvirji za slike, različne vaze, samovari, cedilci za čaj, posode za sladkor, jagode, maslo i. t. d., jedilne garniture, košarice za ročna dela in kruh, verižice za dame in gospode, vratni kolirji, broški, zapestnice, gumbi za manšete, listnice in denarnice, taške za dame ter še mnogo drugih primernih predmetov.

Velika izbira

Klobukov za gospode!

Ravno došle najmodernejšje kravate in samo veznice, žitilnih ovratnikov (Kragenschoner).

Galoše in glace-rokavice za dame in gospode! Moderi najnovejšje oblike.

Koledarji in pratike ter jaslice! 58 52-43

Toaletni predmeti, fini parfumi i. t. d.

Najnovejšje drsalke „Eisblume“.

Postrežba točna!

Cene nizke!

Na drobno in debelo!

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka na-
147 52-26 sproti hotela „Union“

Delom take

GOLDENE MEDAILLE
BRISLAV 1901

prilagoča
za gojitev las in
za umivanje
glave svoj zdrav-
niško priporo-
čeni goriko in
mrzlo zračni
sušilni aparat.
Suši brez nad-
ležne vročine.
Ne povzročuje
skrčenja las.
Vpliva dobro na
pospeševanje
rasti las.
Zaloga vsakovrstnih
vplivk striženih in
zmešanih las
Oddelek za dame
s separatnim
vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje
po najvišjih cenah.

Fine srajce, ovratnike, krasne kravate, naramnice, vse
vrste rokavice, nogavice i. t. d.

Nova modna trgovina Salon za damske klobuke

filialka iz Ljubljane

A. Vivod-Mozetič
v Kranju, Glavni trg št. 117

prilagoča vse vrste fine modno blago za dame in gospode, nadalje svojo
dobro sortirano zalogo vseh potrebščin za živilje, vsakovrstne boa za
dame, kapoe ter garniture vseh vrst oblek za otroke. 195 52-10

Damske in otroške klobuke, fine hauboe, kapoe i. t. d.

Klobuke sprejemam v popravilo.

Zeneka rožna dela, vseh vrst
svila ter vse potrebšchine za
lata.

Modro, krasne bluze, krila,
krasne oprave, konfekcija za
otroke.

Potrebšchine za živilje, vse vrste lišpov, svile ter baržuna v
vseh barvah, posamentirja, šipke, vložke, gumbe i. t. d.

Ljubljana (Kolizej) R. Lang Marije Terezije cesta

20 126-29 Zalagatelj društva

c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Oglo-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vile. Špejaliteta:
Gostilniški stoli.

Medroci iz žilna-
tega omrežja, atri-
čanske trave ali
žimo, prve vrste
vodno v zalogi.

Za spalnico od
180 glid. naprej.
Divan z okraski.

Oprave za jedilno
sobe, salone, pred-
sobe, cele garniture.

Špejalitete v ne-
vestnih balah. Ve-
liki prostori, pri-
tilžno in v l. nad-
stropju.

Pohištvo iz železa,
otročke postelje in
vozlaki po vsaki
ceni.

Čudovito poceni za
hotela, vile in za
letovišča 52 glid.

Za sobo; postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, obe-
šalnik, miza, sten-
sko ogledalo.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl
pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali
brez nabne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje
VRAYNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-
NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU
vakar tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje
tu SPECIJALIST.

111-82
Odprto vsako nedeljo od 8. do 8. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 0/0

Rezervna zaklada
iznaša:

K 72.035

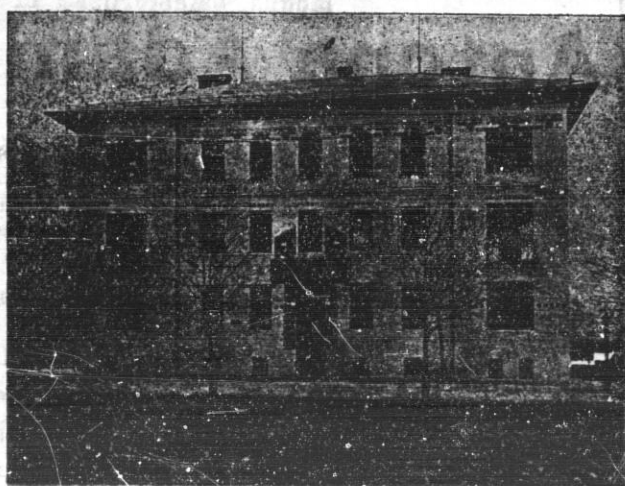
Denarni promet
v letu 1906.:

K 3.500.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knji-
žice se sprejemajo kot
gotovi denar, ne da bi se
pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe
brez amortizacije po
5% ali z 1% amor-
tizacijo, na menice pa
po 6%. — Eskompti-
rajo se tudi trgovske
menice.

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amor-
tizacijskega dolga.

Uradije se v centrali
in v podružnici
vsak dan
od 8. do 12. ure dop.

in
od 2. do 6. ure pop.

izvemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični ra-
čun centrale št. 45.867.
Podružnice na Jeseni-
cah št. 75.299.

120-80